

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Turystyka siłą napędową współpracy regionalnej w UE

(2017/C 185/03)

Sprawozdawca: Hans-Peter WAGNER (AT/EPL), burmistrz gminy Breitenwang**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wielopoziomowe sprawowanie rządów

1. Wspiera politykę UE dążącą do utrzymania pozycji Europy jako najczęściej odwiedzanego regionu na świecie, reprezentującego w 2015 r. 51,4 % wszystkich międzynarodowych przyjazdów turystycznych, tj. ok. 609 mln osób ⁽¹⁾, oraz do zmaksymalizowania wkładu branży turystycznej w zrównoważony rozwój, w innowacje, wzrost gospodarczy i zatrudnienie.
2. Podkreśla, że zgodnie z art. 195 TFUE turystyka wchodzi w zakres kompetencji państw członkowskich i że UE ma kompetencje w zakresie przeprowadzania działań służących wspieraniu, koordynowaniu lub uzupełnianiu działań podejmowanych w dziedzinie turystyki przez państwa członkowskie, a więc także władze lokalne i regionalne. Centralne znaczenie w tym względzie przypisuje się przy tym władzom lokalnym i regionalnym, zważywszy na ich kompetencje, a wiele regionów posiada w tej dziedzinie wyłączne kompetencje. Wobec znaczenia turystyki dla rynku wewnętrznego konieczna jest współpraca między państwami członkowskimi a lokalnym i regionalnym poziomem sprawowania rządów, zgodna z zasadami pomocniczości i wielopoziomowego sprawowania rządów, oraz wspólne europejskie zasady, kryteria i działania wnoszące europejską wartość dodaną.
3. Wzywa Komisję Europejską (KE) do dokonania przeglądu **strategii na rzecz turystyki z 2010 r.**, wprowadzenia zintegrowanej unijnej polityki w zakresie turystyki z odniesieniami do innych istotnych dziedzin polityki UE, zwiększenia zaufania turystów do całego sektora turystycznego, wzmocnienia jej własnego podejścia w zakresie sezonowości i przedstawienia wieloletniego programu prac z jasnymi celami, wskaźnikami i działaniami dotyczącymi turystyki.
4. Zwraca się do państw członkowskich UE, by w oparciu o europejską strategię na rzecz turystyki opracowały krajową politykę turystyczną w konsultacji z władzami lokalnymi i regionalnymi.
5. Domaga się uzupełnienia wszystkich **strategii makroregionalnych** o rozdział poświęcony turystyce ⁽²⁾. Wzywa KE do opracowania z Europejskim Komitetem Regionów katalogu tematycznego z możliwymi celami w zakresie turystyki dla makroregionów.
6. Podkreśla, że turystyka jest obecnie jednym z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki w Europie. Jest to sektor, który napędza rozwój i wzrost gospodarczy na świecie, tworzy miliony miejsc pracy, generuje eksport i inwestycje oraz zmienia życie ludzi; sektor, który sprzyja wzajemnemu dzieleniu się różnorodnością kulturową i wartościami kulturowymi i czynnie przyczynia się do stopniowego umacniania europejskiej tożsamości młodych pokoleń.
7. Apeluje do **regionów i miast**, by w związku z tym opracowały strategie na rzecz turystyki, które odpowiadają strategiom europejskim i makroregionalnym, i wzywa do rozwijania współpracy podmiotów **publicznych** oraz do zakładania **partnerstw publiczno-prywatnych** na rzecz rozwoju, wsparcia i realizacji nowej infrastruktury turystycznej; wszystko to z uwzględnieniem potrzeb starzejącego się społeczeństwa europejskiego i z myślą o umożliwieniu seniorom podróżowania bez barier po całej Unii. Strategiom tym powinno towarzyszyć opracowanie planów ożywienia turystyki w ośrodkach turystycznych z myślą o poprawie publicznych i prywatnych zasobów i obiektów sprzyjających konkurencyjności. Trzeba także dążyć do poprawy rozwiniętych kierunków turystycznych, w których czas uszczuplił zasoby, mające przyciągnąć turystów.

⁽¹⁾ Dane Światowej Organizacji Turystyki ONZ (UNWTO), przytoczone w regionalnym roczniku statystycznym 2016 Eurostatu.

⁽²⁾ COM(2009) 248 final, „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego”; COM(2014) 357 final, „Strategia Unii Europejskiej dla regionu adriatycko-jońskiego”; COM(2010) 715 final, „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju”; COM(2015) 366 final, „Strategia Unii Europejskiej na rzecz regionu alpejskiego”.

8. Wzywa państwa członkowskie i Komisję Europejską, by umożliwiły i aktywnie wspierały transgraniczną współpracę władz lokalnych i regionalnych w dziedzinie turystyki.

9. Domaga się tworzenia **lokalnych i regionalnych platform międzybranżowych** ⁽³⁾, mających na celu połączenie w sieć, rozwój strategiczny i wprowadzanie na rynek kierunków turystycznych ⁽⁴⁾ w celu prowadzenia dialogu i wymiany dobrych praktyk oraz *know-how* na temat wykorzystywania instrumentów finansowych UE.

10. Przypomina, że turystyka jest jedną z najważniejszych dziedzin polityki objętej współpracą transgraniczną w Europie. Apeluje zatem do struktur współpracy transgranicznej, w tym do EUWT i do euroregionów, by przez **transgraniczne koncepcje turystyki** (np. koncepcje transportowe lub marketingowe) ułatwiły współpracę transgraniczną, transnarodową i międzyregionalną i zwiększyły w ten sposób wartość dodaną, zatrudnienie i ofertę regionalną dla konsumentów. Powinny one przy tym korzystać z wszelkich możliwych środków wsparcia (np. z EFIS, europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Interreg, „Horyzont 2020”), współpracując zarazem z dysponującymi znacznym doświadczeniem organizacjami, ugrupowaniami lub sieciami z branży.

Turystyka i infrastruktura

11. Domaga się wykorzystania **środków** publicznych i prywatnych do stałego ulepszania infrastruktury transportowej i turystycznej ⁽⁵⁾ w regionach peryferyjnych, górskich, na wyspach i obszarach przybrzeżnych, która to infrastruktura pod wieloma względami służy również zapewnianiu usług świadczonych w interesie ogólnym, aby zagwarantować **dostępność, zaopatrzenie i konkurencyjność regionów turystycznych**. Domaga się także:

- usprawnienia systemu gromadzenia i przetwarzania danych o strumieniach ruchu turystycznego (tranzyt i ukierunkowany ruch turystyczny) przez Eurostat (lub inne organizacje, jak np. Europejska Komisja Turystyki czy Światowa Organizacja Turystyki ONZ),
- zaangażowania Eurostatu w lepszy podział terytorialny informacji (powyżej NUTS 2 (1)) oraz dostosowanie do nowych potrzeb bądź wymogów (np. uwzględnienie zmiennych dotyczących dostępności, emisje CO₂). Dzięki temu kierunki turystyczne dysponowałyby solidnymi i porównywalnymi danymi w celu oceny i lepszego wykorzystania zasobów z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju,
- wspierania **zarządzania przepustowością i kierunkami turystycznymi** na wszystkich szczeblach sprawowania rządów z uwagi na poważne obciążenia transportowe i środowiskowe oraz przeciążenie infrastruktury w regionach turystycznych,
- **zachęt finansowych** do rozłożenia w czasie i ogólnoeuropejskiej koordynacji strumieni ruchu turystycznego ⁽⁶⁾, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania sezonowości,
- **dokonania przeglądu białej księgi KE** dotyczącej konkurencyjnego, europejskiego systemu mobilności, w szczególności w celu odciążenia wrażliwych regionów (m.in. aglomeracji miejskich, regionów przyrodniczych) z ruchu tranzytowego, w celu zapewnienia kompletnego łańcucha połączeń od drzwi do drzwi, informacji na temat środków transportu publicznego i istniejących ofert ⁽⁷⁾ oraz działań wspierających transport publiczny, w szczególności podróże koleją ⁽⁸⁾, jak również środków mających na celu promowanie europejskich i krajowych tras rowerowych oraz długodystansowych szlaków pieszych.

12. Apeluje o uwzględnienie zagadnień dotyczących walki z terroryzmem, bezpieczeństwa – przede wszystkim w miejscach publicznych – i ochrony ludności w europejskich, krajowych i regionalnych strategiach na rzecz turystyki. Chodzi tu zwłaszcza o wzięcie pod uwagę komunikacji i zarządzania w sytuacjach kryzysowych w krajowych, regionalnych i lokalnych planach i procedurach awaryjnych.

⁽³⁾ Jednym z przykładów takiej platformy jest Sieć Europejskich Regionów na rzecz Konkurencyjnej i Zrównoważonej Turystyki (NECSTouR).

⁽⁴⁾ Np. turystyka i rolnictwo, turystyka uzdrowiskowa, turystyka i odnowa biologiczna, turystyka i sport, turystyka i rzemiosło lokalne oraz kreatywne sektory kultury, przemysł i muzea.

⁽⁵⁾ W tym w regionach najbardziej oddalonych i peryferyjnych, górskich, wyspiarskich i przybrzeżnych, transgranicznych, stojących przed wyzwaniami demograficznymi, w miejscach o walorach kulturowych i przyrodniczych, zarówno w nowych jak i rozwiniętych ośrodkach turystycznych.

⁽⁶⁾ „Green Routes”, zarządzanie za pomocą opłat drogowych pobieranych w określonych porach dnia lub tygodnia, tańsze przejazdy statkami lub niższe opłaty dla turystów w transporcie publicznym (w szczególności w transporcie kolejowym).

⁽⁷⁾ W tym dostępnych możliwości w transporcie intermodalnym oraz usług sprzedaży biletów.

⁽⁸⁾ Np. transgraniczny przewóz samochodów i rowerów pociągami.

Inwestycje w sektorze turystycznym

13. Wzywa Komisję, żeby przy okazji przeglądu śródkresowego wieloletnich ram finansowych gruntownie przemyślała swe podejście do turystyki w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, z uwagi na to, że obecnie w niektórych państwach faktycznie niemożliwe jest wspieranie turystyki z tych funduszy, mimo że w wielu regionach tych państw istnieją słabo rozwinięte obszary, na których turystyka jest w praktyce jedynym możliwym instrumentem rozwoju (np. parki narodowe, obszary chronione itd.).

14. Podkreśla konieczność **inwestycji** w konkurencyjność turystyki europejskiej. W szczególności MŚP muszą lepiej wykorzystywać strategię jednolitego rynku cyfrowego i towarzyszące jej pakiety wsparcia (EFIS, europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, EFMR, Interreg, Urbact, LIFE, „Horyzont”, COSME, Kreatywna Europa, Erasmus+, EaSI)⁽⁹⁾. W tym kontekście pożądane są inicjatywy w zakresie wsparcia i szkoleń, przeznaczone dla MŚP, by zapewnić efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych.

15. Popiera postulat włączenia do rocznego budżetu UE **linii budżetowej wspierającej turystykę europejską**, finansującej innowacyjne, konkurencyjne i zrównoważone projekty międzyregionalne i transgraniczne, oraz większe uwzględnienie **istotnych dla turystyki inwestycji** w polityce regionalnej UE po 2020 r. Wsparcie unijne musi przynieść udogodnienia dla MSP, a nakład na administrację przy realizacji wsparcia musi zostać znacznie zredukowany.

16. Wnosi, by państwa członkowskie i ich samorządy regionalne uwzględniły priorytety dotyczące turystyki w swoich programach operacyjnych na okres po 2020 r., jak też by umożliwiły organom publicznym i sektorowi prywatnemu dostęp do funduszy na finansowanie ich projektów. Mając świadomość szybkiego tempa przemian demograficznych, zaleca, aby sprzyjano inicjatywom zmierzającym do dostosowania infrastruktury turystycznej i środków transportu do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

17. Wzywa państwa członkowskie do:

- przyspieszenia digitalizacji sektora turystycznego, w szczególności do rozbudowy szerokopasmowego szybkiego dostępu do internetu na obszarach najbardziej oddalonych, peryferyjnych, o niskiej gęstości zaludnienia oraz na terenach górskich,
- zaleca, by władze publiczne wykorzystwały potencjał Europejskiej agendy cyfrowej i sięgały po stwarzane przez nią możliwości, aby poprawić swoje usługi w zakresie e-zdrowia z korzyścią zarówno dla mieszkańców, jak i podróżujących,
- podejmowania działań gwarantujących znaczny napływ turystów przez cały rok,
- wspierania wydłużania przeciętnego pobytu w miejscach turystycznych,
- zwiększania umiejętności i szans na zatrudnienie pracowników tego sektora,
- uznania zrównoważonego rozwoju za jedno z głównych kryteriów zarządzania kierunkami i produktami turystycznymi, oraz
- stworzenia forów eksperckich w sprawie krzewienia najlepszych praktyk, w szczególności dla MŚP.

18. Ubolewa, że MŚP z braku wiedzy nie wykorzystują wystarczająco funduszu EFIS, i popiera tworzenie **regionalnych platform inwestycyjnych** w ramach EFIS, aby umożliwić MŚP dostęp do informacji i wiedzy fachowej według wzoru rozwoju regionalnego (jak np. „the ALPS”⁽¹⁰⁾). W związku z tym, w ramach wdrażania swojej przyjętej na 7. szczycie regionów i miast w Bratysławie deklaracji „Inwestować i łączyć”⁽¹¹⁾ Europejski Komitet Regionów proponuje Komisji Europejskiej i Europejskiemu Bankowi Inwestycyjnemu wspólne utworzenie **europejskiej platformy inwestycyjnej** dla MŚP związanych z turystyką i wspólną realizację forów inwestowania w turystykę lokalną w ramach EFIS. Konkretnie do 2018 r. zrealizowanych miałyby zostać pięć projektów pilotażowych w regionach modelowych (regiony wiejskie, odległe lub najbardziej oddalone, górskie, graniczne, wypsiarskie lub przybrzeżne oraz miasta), być może także z udziałem sieci, takich jak NECSTouR, Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych, europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej czy euroregiony.

⁽⁹⁾ „Przewodnik po funduszach UE dla sektora turystycznego 2014–2020”. <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18164/attachments/6/translations/pl/renditions/pdf>

⁽¹⁰⁾ <http://www.thealps.travel/en>.

⁽¹¹⁾ COR-2016-02559-00-00-DECL-REF.

19. Wzywa regiony i EUWT, by razem z radą kierowniczą EFIS i EBI zmotywowały banki w swoich regionach do wprowadzenia **programów inwestycyjnych** umożliwiających inwestycje transgraniczne i dostęp MŚP związanych z turystyką do środków finansowych UE i środków sektora prywatnego (modele PPP).

20. Wzywa KE do wspierania **mikro- i małych projektów transgranicznych** w dziedzinie turystyki oraz **projektów międzyludzkich**, które w szczególności w regionach przygranicznych wnoszą istotny wkład do budowania świadomości europejskiej.

21. Ponawia swój apel o podwyższenie do 1 mln EUR dla pojedynczego przypadku w ciągu trzech lat podatkowych wartości progowych w przypadku zasady *de minimis* odnoszących się do pomocy państwa dla usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, które często są korzystne także dla istotnej dla turystyki infrastruktury. W regionach, których stabilność gospodarcza i społeczna zależy w dużym stopniu od turystyki i które są dotknięte wysokim bezrobociem, te wartości progowe powinny mieć zastosowanie także w przypadku inwestycji publicznych w infrastrukturę służącą turystyce, o ile będzie ona także regularnie wykorzystywana przez ludność miejscową. Jednocześnie przypomina, że obecne ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (UE) nr 651/2014 obowiązujące do 31 grudnia 2020 r. już obejmuje pomoc na rzecz kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz pomoc na rzecz infrastruktury sportowej i wielofunkcyjnej infrastruktury rekreacyjnej.

22. Zaznacza, iż turystyka stanowi kluczowy element strategii wielu regionów słabiej rozwiniętych, które dysponują dużym i nadal nie w pełni wykorzystanym potencjałem gospodarczym i środowiskowym.

Ulepszenie ustawodawstwa

23. Zwraca uwagę na trudności **związane z ramami regulacyjnymi** i zaleca państwom członkowskim, by unikały niepotrzebnego zaostrzania prawodawstwa UE regulacjami krajowymi (nadmiernie rygorystyczne wdrażanie). Europejski Komitet Regionów zaleca Komisji Europejskiej, by w ramach programu REFIT podjęła następujące inicjatywy dotyczące turystyki:

- uproszczenie przepisów dla dostawców usług szerokopasmowych i zmierzanie w kierunku przyjęcia podejścia rynkowego i neutralnego z technologicznego punktu widzenia,
- dokonanie przeglądu obowiązków przekazywania wyjaśnień i informacji, wynikających z dyrektywy UE w sprawie praw konsumentów,
- dokonanie przeglądu, a w razie potrzeby zmiany dyrektywy w sprawie zorganizowanych podróży, przy czym należy unikać nadmiernej biurokracji, podobnie jak i niepewności prawa,
- złagodzenie wymogu informacyjnego określonego rozporządzeniem UE w sprawie przekazywania informacji na temat żywności (nr 1169/2011) w działalności gastronomicznej,
- uproszczenie obowiązującej regulacji dotyczącej zabierania płynów na pokład samolotu ⁽¹²⁾.

24. Apeluje, by w strategiach rewitalizacji centrum miasta, podczas analizy przyszłych potrzeb w zakresie inwestowania w rewitalizację lub infrastrukturę, zwracać szczególną uwagę na możliwy wpływ takich inwestycji na zachowanie lub zwiększenie lokalnej atrakcyjności działalności turystycznej oraz na poprawę dostępności z punktu widzenia mieszkańców i turystów o ograniczonej możliwości poruszania się.

Turystyka tematyczna

25. Proponuje **wspieranie tematycznych projektów turystycznych** ⁽¹³⁾ w rozumieniu inteligentnej specjalizacji (inteligentne regiony i miasta), by przeciwdziałać negatywnym efektom turystyki masowej, oraz **wprowadzenie tytułu „Europejska Stolica Inteligentnej Turystyki”**, przyznawanego co roku maksymalnie trzem miastom lub regionom UE przez przedstawicieli branży turystycznej, KE, PE oraz KR-u. Szczególną uwagę powinno się przy tym poświęcić promowaniu zrównoważonych i konkurencyjnych kierunków turystycznych jako wartości dodanej względem Modelowych Ośrodków Turystycznych Europy (EDEN). Należy również wziąć pod uwagę kierunki turystyczne położone poza centrami miast i atrakcjami miejskimi o ugruntowanej pozycji, tak by korzyści mogły odnieść także węzły miejskie położone na peryferiach obszarów miejskich lub też małe i średnie miasta.

⁽¹²⁾ Rozporządzenie (UE) nr 185/2010 z dnia 4 marca 2010 r. ustanawiające szczegółowe środki w celu wprowadzenia w życie wspólnych podstawowych norm ochrony lotnictwa cywilnego (Dz.U. L 55 z 5.3.2010, s. 1).

⁽¹³⁾ Turystyka winiarska, gastronomia, ekoturystyka, turystyka językowa, aktywna, rowerowa, życie na wsi, tradycje, religia, sztuka, kształcenie, badania naukowe, różne modne dyscypliny sportu, turystyka służbowa i kongresowa, MICE (Meetings, Incentives, Conventions and Events) itd.

26. Podkreśla, że turystyka miejska stwarza dynamikę przestrzenną sprzyjającą przekształcaniu krajobrazu miejskiego poprzez regenerację publicznej przestrzeni i infrastruktury, poprawę jakości sieci połączeń, rozwój lokalnych obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów rekreacyjnych. Przynosi to korzyści nie tylko turystom, ale także lokalnym społecznościom i mieszkańcom.

27. Domaga się wspierania **turystyki kulturowej, przyrodniczej, historycznej i religijnej**, która wnosi wkład w zatrudnienie, zrozumienie międzykulturowe oraz rozwój lokalny i regionalny i rozwój obszarów wiejskich. Domaga się też powiązania atrakcji turystycznych w celu stworzenia tematycznych tras podróży na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym, takich jak miasta i obiekty znajdujące się na liście światowego dziedzictwa UNESCO. W tym celu należy stworzyć w UE Europejską Sieć Miast Stanowiących Dziedzictwo Ludzkości oraz przyjąć konkretne środki w celu ich ochrony i rozpropagowania wiedzy na ich temat.

28. Ponownie zwraca uwagę, że turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa, przyciągająca seniorów z UE i z państw trzecich, jest jednym z najszybciej rozwijających się sektorów turystyki, i zaleca wzmocnienie powiązania między turystyką a programem działań na rzecz srebrnej gospodarki.

29. Podkreśla, że **turystyka wiejska** przyczynia się do zachowania społeczności lokalnych poprzez tworzenie miejsc pracy, pobudzanie rozwoju i ochronę środowiska, wspieranie wiejskiej kultury, sztuki i rzemiosła, zatem:

- wzywa władze regionów wiejskich, by na podstawie koncepcji rozwoju regionalnego opracowały **zintegrowane** – również **transgraniczne** – **podejścia** do rozbudowy turystyki wiejskiej; podejścia te powinny koncentrować się na sprawnych połączeniach transportowych, które umożliwią wolną od barier mobilność w kierunku obszarów wiejskich oraz w ich obrębie,
- domaga się **wspierania współpracy ofertowej MŚP** przez szerokie wprowadzanie trenerów innowacji, doradzających wielu przedsiębiorstwom, aby przyciągnąć gości z ośrodków miejskich,
- wzywa do organizowania forów i platform wymiany, które umożliwią MŚP stworzenie produktów uzupełniających o większej wartości dla turystów,
- apeluje, aby obszary wiejskie w swoich strategiach rozwojowych poświęcały więcej uwagi dziedzictwu kulturowemu, gdyż przyczynia się ono do zachowania i tworzenia miejsc pracy, wspierania gospodarstw rolnych, ochrony krajobrazów kulturowych, wspomagania wiejskiej sztuki i rzemiosła,
- wnosi w związku z tym, aby we wspólnej polityce rolnej na okres po 2020 r. przewidziano konkretne wsparcie dla związanych z turystyką MŚP na obszarach wiejskich z myślą o dalszym promowaniu agroturystyki.

30. Podkreśla, że turystyka kulinarna odgrywa ważną rolę w tworzeniu dodatkowych i trwałych miejsc pracy i zauważa, że rozwój tego sektora turystyki ma na celu propagowanie tradycyjnych i lokalnych produktów wysokiej jakości. Jako że ponad jedna trzecia wydatków turystów przeznaczana jest na produkty żywnościowe, sztuka kulinarna stanowi pewne i ważne źródło dochodów.

31. Ponownie podkreśla swoje poparcie dla Europejskich Stolic Kultury i znaku dziedzictwa europejskiego, a także dla Europejskich Dni Dziedzictwa i unijnej nagrody za dziedzictwo kulturowe.

Zmiana klimatu i zrównoważony rozwój

32. Przypomina, że turystyka jest w wielu regionach czynnikiem zabezpieczającym wzrost gospodarczy, dochody i zatrudnienie. KR wzywa regiony, by w **swoich koncepcjach turystyki**⁽¹⁴⁾ zwróciły uwagę na **zrównoważony rozwój**⁽¹⁵⁾ poprzez innowacyjne instrumenty mające na celu monitorowanie i wzmocnianie zrównoważonej turystyki w jej trzech wymiarach: środowiskowym, społecznym i gospodarczym (ETIS), aby zapewnić całościowe podejście pozwalające przewidzieć większe obciążenie środowiska w wyniku działalności związanej z turystyką oraz środki łagodzące to obciążenie. Polityka spójności UE powinna zapewniać ukierunkowane wsparcie tych strategii.

33. Wzywa do przyjęcia europejskiego rozwiązania legislacyjnego, które regulowałoby trend w kierunku gospodarki dzielenia się, która oprócz pozytywnych efektów niesie ze sobą także zagrożenia, takie jak brak zabezpieczenia społecznego pracowników, brak przepisów dotyczących zakwaterowania klientów/turystów, przeniesienie na pracowników ryzyka ponoszonego przez pracodawców oraz negatywne skutki fiskalne i brak kontroli jakości kierunków turystycznych.

⁽¹⁴⁾ Idąc za przykładem regionów NECSTouR.

⁽¹⁵⁾ Np. koncepcje różnorodnych ofert w dziedzinie uzdrowisk, kultury, sportu, niezależne od sezonu produkty do całorocznego użytkowania, modele do ustalania oddziaływań klimatycznych ze strony różnych form urlopu i aktywności urlopowych.

34. Wspiera rozwój zrównoważonej turystyki kulturalnej w miastach, która może być istotnym katalizatorem generowania dochodów dla innowacyjnych praktyk w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego i zarządzania nim. Turystyka w miastach również pobudza innowacje. Korzystanie z informacji, technologii komunikacyjnych i koncepcji inteligentnych miast nie tylko tworzy wysokiej jakości ofertę dla zwiedzających, lecz także przekłada się na lepszą jakość życia miejscowej ludności.

35. Zachęca regiony turystyczne, by w obliczu zmiany klimatu dokonały dywersyfikacji swoich **priorytetów ekonomicznych** – w szczególności regiony górskie i przybrzeżne mają korzystne warunki do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (energia wodna lub wiatrowa, słońce, geotermia, biomasa) – oraz by wspólnie z branżą inwestowały w przyjazne dla klimatu projekty z wykorzystaniem takich narzędzi, jak inicjatywa dotycząca rozwiązań energetycznych w hotelarstwie (Hotel Energy Solutions – HES)⁽¹⁶⁾ czy inicjatywa dotycząca hoteli o niemal zerowym zużyciu energii (Nearly Zero Energy Hotels – neZEH)⁽¹⁷⁾.

36. Wzywa KE do wspierania kampanii zwiększających świadomość branży w kwestii zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi (pod kątem zmniejszenia zużycia wody, marnotrawienia żywności, zużycia detergentów i środków higieny).

Rynek pracy, kształcenie i badania naukowe

37. Domaga się od KE i państw członkowskich dalszych działań na rzecz **transgranicznego formalnego uznawania kwalifikacji zawodowych w sektorze turystycznym** oraz wszechstronnego kształcenia w celu zmniejszenia zależności od sezonowości. Uznawanie kwalifikacji zawodowych musi być oparte na rygorystycznych kryteriach⁽¹⁸⁾.

38. Podkreśla, że trzeba zwalczać wykorzystywanie pracy nierejestrowanej lub nieprawidłowo rejestrowanej, które to zjawisko jest szczególnie rozpowszechnione w sektorze turystyki⁽¹⁹⁾.

39. Wzywa KE, by w ramach EURES razem z krajowymi agencjami pośrednictwa pracy opracowała związane z turystyką programy **europejskiego pośrednictwa pracy** dla wykwalifikowanych pracowników w regionach turystycznych.

40. Wzywa samorządy lokalne i regionalne oraz agencje rynku pracy do tworzenia razem z branżą turystyczną zespołów szkółących, które – w myśl uczenia się przez całe życie – oferowałyby szkolenia zawodowe z myślą o podnoszeniu jakości (trwałości, wsparcia, bezpieczeństwa itd.) i technik wprowadzania na rynek (cyfryzacji).

41. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych na swej 70. sesji przyjęło nowe cele zrównoważonego rozwoju⁽²⁰⁾, i podkreśla, że wśród 17 celów rozwoju turystyka została wyraźnie wymieniona w celu 8, 12 i 14 jako sektor mogący: rozwijać wzrost gospodarczy, wspierać włączenie społeczne i godne zatrudnienie dla wszystkich, propagować zrównoważoną konsumpcję i produkcję, a także przyspieszyć ochronę i zrównoważony rozwój zasobów wodnych. Odnotowuje przy tym, że kluczowymi kierunkami działania mają być: rzecznicтво i podnoszenie świadomości, tworzenie i rozpowszechnianie wiedzy, kształtowanie polityki oraz budowanie potencjału i kształcenie.

42. Proponuje w ramach europejskiej koncentracji na kształceniu, by:

- wspierać inicjatywy PPP w celu przyspieszenia **profesjonalizacji sektora** przez połączenie kształcenia i praktyki⁽²¹⁾,
- **połączyć szkoły zawodowe, wyższe szkoły zawodowe i uniwersytety** w sieć zajmującą się turystyką oraz dokonać oceny wpływu programu Erasmus+ na sektor turystyczny,
- utworzyć Europejską Akademię Turystyki i **Katedrę im. Jeana Monneta do Badań nad Turystyką Europejską**.

⁽¹⁶⁾ <http://hotelenergysolutions.net/>

⁽¹⁷⁾ <http://www.nezeh.eu/home/index.html>

⁽¹⁸⁾ COM(2016), „Mapping and performance check of the supply side of tourism education and training”; COM(2014) 86, „Europejska strategia na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej”.

⁽¹⁹⁾ Rezolucja ETUC w sprawie pracy nierejestrowanej z marca 2014 r. (<https://www.etuc.org/documents/etuc-resolution-undeclared-work#.WA9SumeXCUk>).

⁽²⁰⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/>

⁽²¹⁾ *Parliament Magazine*, wydanie 437, 27 czerwca 2016 r., s. 28–29; przykład „Youth on the Spot – Special Partnership on tourism”.

43. Wzywa państwa członkowskie, regiony i miasta do szybszego integrowania na rynku pracy migrantów i osób ubiegających się o azyl, do wykorzystania ich umiejętności i znajomości języków oraz do poszerzania tych umiejętności przez odpowiednie szkolenia.

Turystyka i obywatelstwo europejskie

44. Podkreśla, że obywatel Unii będący turystą w UE widzi siebie jako konsumenta chronionego prawem UE, który może się swobodnie poruszać na rynku wewnętrznym UE i w strefie Schengen. Turystyka ma w związku z tym duże znaczenie dla **budowania poczucia obywatelstwa europejskiego** i szerzenia wzajemnego zrozumienia. Z tego powodu należy stworzyć zachęty do tego, aby obywatele Unii częściej spędzali urlop w Europie. KR wzywa KE i państwa członkowskie, by – przy poszanowaniu zasad pomocniczości oraz wielopoziomowego sprawowania rządów – zastanowiły się nad możliwością:

- przyznawania młodym Europejczykom na 18. urodziny bezpłatnych kart InterRail, aby umożliwić im zwiedzanie i lepsze poznawanie Europy, tak jak to proponuje Parlament Europejski ⁽²²⁾,
- oferowania obywatelom Unii Europejskiej podróżującym po UE obniżonych cen przejazdu środkami transportu publicznego (w tym dla transportu rowerów i systemów wypożyczania rowerów), biletów do muzeów itp. w ramach bezpłatnej „**karty podróźnej obywatela europejskiego**” („European Citizen Travel Card”), do honorowania której mogą dobrowolnie przystąpić państwa członkowskie, regiony i miasta; karta ta powinna być dostępna na stronach internetowych KR-u i KE, we wszystkich Punktach Informacji Europejskiej Europe Direct oraz w uczestniczących organizacjach turystycznych; ważność karty powinna być związana z posiadaniem dowodu osobistego lub paszportu wydanego przez kraj UE,
- stworzenia **elektronicznej europejskiej odznaki turystycznej** (kompatybilnej z mediami społecznościowymi aplikacji GPS „DiscoverYrope App”),
- wprowadzenia „**European Traveller’s Pass**” z przydatnymi informacjami dla turysty będącego obywatelem UE (prawa konsumentów, opieka zdrowotna, adresy konsulatów poza Europą, numery alarmowe, informacje na temat „European Citizen Travel Card”).

45. Podkreśla, że turystyka stanowi istotny wkład w budowie porozumienia między narodami i przyczynia się do lepszego poznawania kultur.

46. Proponuje utworzenie przyznawanej przez KE, PE i KR **nagrody dla mediów (Turystyczny Oskar)**, którą honorowano by dokumentacje (w mediach drukowanych i audiowizualnych) przekazujące wiedzę na temat europejskiego dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz regionalnych i lokalnych atrakcji turystycznych w Europie i przyczyniające się do stworzenia europejskiej świadomości obywatelskiej.

Wymiar zewnętrzny turystyki

47. Podkreśla **rolę rynku wewnętrznego i strefy Schengen** dla turystyki transgranicznej i rynków lokalnych. KR usilnie wzywa państwa członkowskie UE do zagwarantowania strefy Schengen bez granic.

48. Z zadowoleniem przyjmuje zatwierdzony przez KE w kwietniu 2014 r. „pakiet wizowy” ⁽²³⁾ i podkreśla, że **ułatwienia wizowe** są głównym warunkiem nakłonienia turystów do odwiedzenia Europy ⁽²⁴⁾. Należy przy tym dokładnie wyważyć kwestię: bezpieczeństwo a wkład turystyki w gospodarkę. W tym kontekście Komitet z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS ⁽²⁵⁾), który zwiększa bezpieczeństwo podróży do strefy Schengen odbywanych w ramach umów o ruchu bezwizowym.

⁽²²⁾ O pomysł bezpłatnych kart InterRail, które umożliwiałyby przez określony czas podróżowanie koleją bez ograniczeń na terenie wszystkich uczestniczących krajów i pomiędzy nimi, debatowano na sesji plenarnej PE w Strasburgu w dniach 3–6 października 2016 r.

⁽²³⁾ COM(2012) 649, „Wdrożenie i rozwój wspólnej polityki wizowej w celu pobudzenia wzrostu gospodarczego w UE”.

⁽²⁴⁾ ETC (2015), „Improving the Visa Regimes of European Nations to Grow Tourism: A view from the European Travel Commission”.

⁽²⁵⁾ COM(2016) 731 final, wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) i zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/794 i (UE) 2016/1624.

49. Sugeruje, by kwestie dotyczące turystyki, a zwłaszcza środków służących poprawie bezpieczeństwa europejskich turystów w państwach nienależących do UE, stały się przedmiotem sprawozdania Eurośroziemnomorskiego Zgromadzenia Samorządów Lokalnych i Regionalnych (ARLEM).

50. Popiera nowo utworzone platformy na rzecz współpracy między UE i partnerami międzynarodowymi takimi jak Chiny, poprzez takie inicjatywy jak Komisja Rozwoju Kultury i Turystyki w ramach koncepcji „Jeden pas i jeden szlak” Europa-Chiny⁽²⁶⁾.

Reklamowanie turystyki

51. W pełni popiera decyzję, by ogłosić rok 2018 Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego, mając na uwadze, że turystyka będzie kluczowym czynnikiem umożliwiającym realizację wszystkich odpowiednich inicjatyw, i apeluje o ustanowienie Europejskiego Roku Turystyki.

52. Domaga się koordynowania form wspólnego **reklamowania Europy w państwach trzecich** między organizacją nadrzędną krajowych biur promocji turystycznej a Europejską Komisją Turystyki.

53. Zachęca do wzmocnienia i ukierunkowania oferty turystycznej zarówno do konkretnych państw, jak i do grup zainteresowań, grup zawodowych itd. zwracając uwagę na rozpowszechnianie informacji na całym świecie w odpowiedni i zrozumiały sposób przy użyciu możliwie najnowocześniejszych kanałów. Zwiększenie dostępności wiedzy o europejskich produktach turystycznych może zdynamizować ruch turystyczny w ramach Europy, również z państw odległych geograficznie.

54. Wzywa Komisję do dokładniejszego zajęcia się kwestią wzajemnego oddziaływania turystyki oraz migracji i przepływów uchodźców, do przeanalizowania efektów kulturowych, gospodarczych i społecznych, a także do zbadania wraz z KR-em potencjału możliwości (np. rynku pracy itp.) regionów dotkniętych tymi procesami.

55. Zaleca Komisji Europejskiej, by:

- zaangażowała się w tworzenie **marki europejskiej (logo UE)**, opracowanie regionalnego, ponadregionalnego i transgranicznego pozycjonowania marek oraz w tworzenie europejskich platform wprowadzania na rynek (programy marketingowe UE, np. dla regionu alpejskiego lub Morza Śródziemnego) w celu reklamowania Europy na dalekich rynkach, uwzględniając przy tym szczególną rolę miast i regionów i różnorodność ich przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa⁽²⁷⁾,
- podjęła działania zachęcające obywateli europejskich do częstszego spędzania urlopu w Europie; należy rozważyć opracowanie modelu karty „**European Citizen Travel Card**”, która dostarczałaby osobom podróżującym ogólnych informacji mających ułatwić ich podróże i uczynić ją bardziej bezpieczną i która zapewniałaby im korzyści związane z podróżowaniem po Europie,
- umieściła na stronie internetowej www.visiteurope.com prezentację europejskiej turystyki „**EU Tourism Road Show**” i **atlas europejskich szlaków kulturowych**⁽²⁸⁾;
- rozważyła uzupełnienie **europejskim standardowym systemem klasyfikacji i zapewniania jakości** krajowych i regionalnych klasyfikacji hoteli (np. gwiazdki hotelowe) oraz norm jakości ustanowionych na poziomie krajowym.

Współpraca międzyinstytucjonalna

56. Wzywa KE, by włączyła KR do corocznego europejskiego forum turystycznego i Europejskiego Dnia Turystyki.

57. Domaga się corocznej debaty na temat turystyki między właściwymi komisjami i gremiami PE i KR; w jej ramach można by przewidzieć wspólne wysłuchanie zainteresowanych podmiotów z branży.

58. Wzywa przyszłe prezydencje Rady Unii Europejskiej, by umieściły w porządku dziennym zagadnienia związane z turystyką europejską i zaangażowały przedstawicieli KR-u.

⁽²⁶⁾ *Parliament Magazine*, nr 437, 27 czerwca 2016 r., s. 28–29.

⁽²⁷⁾ European Tourism Manifesto (2016), „Tourism for Growth and Jobs” (<http://www.tourismmanifesto.eu/>).

⁽²⁸⁾ COM(2014) 477, „Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie”.

59. Popiera manifest „Turystyka na rzecz wzrostu i zatrudnienia” (Tourism for Growth and Jobs Manifesto⁽²⁹⁾), inicjatywę europejskich publicznych i prywatnych podmiotów branży turystycznej, i proponuje jego podpisanie z myślą o tym, by połączyć siły w celu utrzymania rangi Europy jako atrakcyjnego kierunku turystycznego i zagwarantować, że branża będzie dalej przyczyniała się do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Europie.
60. Zachęca Światową Organizację Turystyki do wsparcia jego inicjatywy w celu rozwoju turystyki europejskiej.
61. Wzywa do promowania wśród rządów i sektora prywatnego odpowiedzialnej polityki i praktyk w dziedzinie turystyki, zgodnie z ogólnym kodeksem etyki w turystyce opracowanym przez Światową Organizację Turystyki. Kodeks ten stanowi kompleksowe ramy rozwoju zrównoważonej, odpowiedzialnej i powszechnie dostępnej turystyki, obejmujące wszystkie jej wymiary – gospodarczy, społeczny, kulturowy i środowiskowy.
62. Kładzie szczególny nacisk na odpowiedzialność społeczną turystyki i wzywa obywateli Europy oraz obywateli krajów spoza UE, by byli świadomymi i odpowiedzialnymi turystami i podróżnymi oraz by szanowali lokalne zwyczaje i kulturę.

Bruksela, dnia 7 grudnia 2016 r.

Markku MARKKULA

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽²⁹⁾ <http://www.tourismmanifesto.eu/the-manifesto>